

En record de Tomaž Šalamun

CULTURA / POESIA / 8 OCTUBRE, 2019

Tinc un cavall

tinc un cavall. el cavall té quatre potes.

tinc un gramòfon. dormo damunt del gramòfon.

tinc un germà. mon germà és escultor.

tinc un abric. tinc un abric per no tenir fred.

tinc una planta. tinc una planta perquè hi hagi verd a l'habitació.

tinc la Maruška. tinc la Maruška perquè l'estimo.

tinc llumins. amb els llumins encenc els cigarrets.

tinc un cos. amb el meu cos faig les coses més belles que faig.

tinc destrucció. la destrucció em causa un munt de problemes.

tinc la nit. la nit entra per la finestra a la meva habitació.

tinc passió per les curses de cotxes. com que les curses de cotxes són la meva passió faig curses de cotxes.

tinc diners. amb diners compro pa.

tinc sis poemes realment bons. espero escriure'n més.

tinc vint-i-set anys. tots aquests anys han passat com un llampec.

tinc força coratge. amb el coratge combato l'estupidesa humana.

tinc el meu sant el set de març. m'agradaria que el set de març fos un dia bonic.

tinc una amiga petita que es diu bredica. quan la posen a dormir a la nit diu šalamun i s'adorm.

Aquest és un poema de Tomaž Šalamun, el poeta eslovè de més projecció internacional i també, segurament, el més prolífic —és autor de més de quaranta llibres—, que va morir el 2014 a l'edat de setanta-tres anys. El 2016 Labreu va publicar un dels seus llibres més celebrats, *Balada per a Metka Krasovec*, en traducció de Simona Škrabec; el 2013 el mateix llibre, traduït al castellà per Xavier Farré, havia sortit a Vaso Roto. Abans de tot això, al maig de 2010, Šalamun va participar en el Festival Internacional de Poesia de Barcelona i en una lectura al verger del Museu Frederic Marès, al costat d'Antonio Gamoneda. Com que l'havia llegit en algunes traduccions angleses i a l'antologia *Selección de poemas*, publicada per Visor i traduïda per Pablo J. Fajdiga, i la seva capacitat d'anar del llenguatge més primitivista fins a les imatges més esbojarrades m'havia interessat molt, vaig demanar d'entrevistar-lo. Em va rebre l'últim dia de la seva estada a Barcelona, al vestíbul de l'hotel Catalonia Albinoni, i em va atendre amb una vitalitat i una calidesa extraordinàries. Ja que l'entrevista, emparaulada en el seu moment amb un diari, al final no es va publicar, la recupero ara, com a homenatge al poeta en el cinquè aniversari de la seva mort.

«Si 'o fos Tomaž Šalamun,
faria bogeries sobre una bicicleta invisible,
com una metàfora alliberada de la gàbia del poema,
insegura de la seva llibertat,
però contenta del moviment, del vent i del sol.»

Adam Zaga'ewski

—Senyor Šalamun, m'agradaria que em parlés dels seus orígens. Expiqui'm coses de la seva infància. Què li agradava fer, a què es volia dedicar?

—Vaig néixer a Zagreb, però em vaig criar a Koper, una ciutat eslovena. Des de molt petit vaig estudiar piano. Els meus pares van començar a ensenyar-me a tocar als cinc anys, i als set em van matricular en una escola de música. Tenia facilitat per estudiar, i a la meua família tothom volia que fos un nen prodigi i més endavant un pianista famós. Els vaig obeir i practicava moltes hores diàries: em deien que prometia, i cada vegada hi entrava més intensament. Però als dotze anys em vaig aficionar al rem i em vaig apuntar a un club esportiu. El meu pare, que era metge, em va advertir que entrenar massa sovint no era bo per al meu cor: m'hi vaig enrabiard molt, i per venjar-me'n no vaig tornar a tocar mai més el piano. Tot i així, crec que la meua educació musical m'ha influït molt, i molt positivament: era la meua primera experiència artística, que venia a ser com una llavor que després creixeria en un altre camp.

—Com va començar a donar-se a conèixer com a poeta a Eslovènia? Què el va influir en els seus principis literaris?

—El meu interès per la poesia va venir molt més tard. Als vint-i-dos anys, mentre era estudiant d'Història de l'Art a Ljubljana, un dia va venir a la Universitat un poeta eslovè molt famós: el recital que ens va oferir va ser fantàstic, i el seu encant personal era tan

poderós que vaig decidir seguir els seus passos. Els meus primers poemes em van caure a sobre com pedres del cel: tot era tan inesperat, tan intuïtiu, tan sorprenent, i jo encara no tenia ni idea de l'ofici ni de la importància que la poesia arribaria a tenir per a mi. Però vaig seguir escrivint a les palpentes i llegint poetes contemporanis eslovens i també els clàssics francesos: potser una de les meves influències més fortes va ser Rimbaud... Als anys seixanta vaig col·laborar amb la revista eslovena *Perspektive*, per a la qual escrivien gairebé tots els joves intel·lectuals progressistes del país. Era una revista que anava a contracorrent del règim oficial de Iugoslàvia. De fet, només vaig arribar a publicar-hi poemes dues vegades, però la segona va ser decisiva: un vers meu parlava d'un gat mort, i amb això vaig alludir, sense adonar-me'n, al cognom del ministre dels afers interiors, Macheck, que vol dir *gat* en eslovè. El ministre s'ho va prendre com una ofensa personal i em van ficar a la presó. Vaig acceptar estoicament aquesta reclusió, estava decidit a adaptar-m'hi i aguantar-hi quatre anys, com Gandhi (*riu*). Però tenia bons protectors que van aconseguir que em deixessin anar al cap de cinc dies. Quan vaig tornar a ser lliure, ja havia sortit als diaris i era tot un heroi: ara bé, amb això m'havia guanyat una fama molt barata, i em vaig adonar que em tocava escriure molt i estudiar força per poder-la justificar.

—Ara que m'ha parlat de la seva escriptura, parli'm una mica el seu procés creatiu. Com, quan i on escriu?

—Tot i que segueixo sentint molta música, per escriure necessito un silenci absolut. No sóc com el meu amic John Ashbery —per a mi el millor poeta americà actual, de qui m'agrada especialment el llibre *Three poems*—, que pot escriure amb un disc posat o just després d'una audició. Jo he d'estar atent al llenguatge que em guia. Quan estic inspirat, la poesia és com un monstre enorme que m'engoleix. O potser com uns quants monstres que porto a dintre, que un bon dia decideixen sortir i portar-me allà on volen. És un procés que acapara totes les meves forces i a vegades em fa fer coses curioses. Per exemple, una vegada, després de llegir un poema de Cavafis que em va captivar, vaig escriure'n un de meu, que era idèntic al de Cavafis, però amb els noms grecs canviats per noms eslovens.

—Per a vostè, hi ha algun ambient particular o alguna mena de circumstància que propicii la inspiració?

—No escric gaire mentre faig vida rutinària a casa meva, a Ljubljana. En canvi, quan viatjo, em sento anònim i això em dóna la llibertat necessària per escriure. Últimament em moc moltíssim, passo temporades llargues fent conferències i tallers d'escriptura creativa als Estats Units —on he viscut molts anys de més jove—, a París i altres ciutats del món. De fet, just abans d'arribar a Barcelona vaig estar unes setmanes a l'Índia, i això em va fer escriure tan intensament que ara estic totalment esgotat... Per cert, com que he viscut a Mèxic, sé una mica de castellà, i l'altre dia vaig poder seguir força bé la lectura d'Antonio Gamoneda. Em va agradar molt la seva poesia: és pura experiència, pura llum.

—**Em sembla que una gran part del seu reconeixement internacional es deu a les traduccions de la seva poesia a l'anglès. Podria parlar-me'n una mica?**

— Sí, la veritat és que sense aquestes traduccions no seria ningú als Estats Units, i he tingut molta sort amb els meus traductors a l'anglès. De fet, puc dir que el meu reconeixement va començar una tarda concreta, durant el meu primer viatge a Nova York, a principis dels anys setanta. Vaig entrar a Phoenix, una llibreria de Cornelia Street, i vaig mostrar als llibreters una carta de Lawrence Ferlinghetti en la qual em deixava molt bé. Els vaig preguntar amb tota la ingenuïtat —i això que estava acollonit: «Teniu algú que em pugui traduir de l'eslovè a l'anglès, com recomana el senyor Ferlinghetti?» Per pura casualitat, hi era en Ralph Donofrio, un traductor excel·lent, a qui encara no coneixia de res. Va llegir atentament la carta, em va fer cas i va acceptar la meva proposta. A partir d'aquell moment ja no vaig parar... He de dir, però, que reviso molt el que fan els meus traductors, hi col·laboro i m'autotradueixo molts poemes. Si l'escriptura original, per a mi, és un procés totalment irracional, espontani, ple d'ambició i d'eufòria, la traducció és tot el contrari. Quan trasllado la meua poesia a l'anglès, procuro ser literalista, i assumeixo la meua feina amb la humilitat d'un artesà: m'assec davant de l'ordinador, agafo el diccionari i pico els meus versos traduïts com qui pica pedra... I això és el que aconsello a qualsevol poeta jove amb una mica de talent: que s'autotradueixi a l'anglès o busqui algú que li ho faci. Així serà assequible als lectors americans. Ens agradi o no, és als Estats Units on avui dia hi ha més moviment poètic, i és allà on els joves autors tenen més possibilitats.

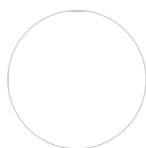
ETIQUETES:

LABREU EDICIONS

POESIA ESLOVENA

TOMAŽ ŠALAMUN

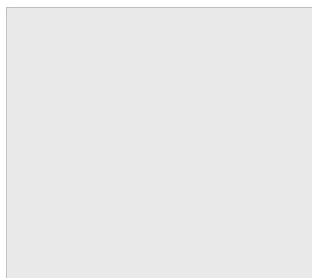
TRADUCCIÓ

XÈNIA DYAKONOVA | ÚLTIMES PUBLICACIONS

(Sant Petersburg, 1985). És Llicenciada en Teoria de la Literatura i Literatura Comparada. Ha publicat tres llibres de poemes en rus i un en català, *Per l'inquílf anterior* (Blind Books, 2015) i un grapat de traduccions de literatura russa. És guanyadora del Premi Vidal Alcover de Traducció (2016) i del Premi PEN de Traducció (2018). Imparteix classes a l'Escola d'Esriptura de l'Ateneu Barcelonès i col·labora amb el diari *Ara*.

Articles relacionats

**Homer per a uns felicos
molts**

**John Ashbery: tres
poemes, dos llibres, una
nota**

**Introbables, V: El
poema de Gilgamesh**

[Llibres](#)
[Cultura](#)
[Nosaltres](#)
[Contacte](#)

© LA LECTORA
hola@lalectora.cat

[Política de privacitat](#)
[Copyleft](#)

© LA LECTORA 2018